

AKTUÁLIS OLDALAK

Gyógyszerészet 48. 687–691. 2004.

Hogyan távolították el 1950-ben Mikó Gyula gyógyszerész-orvos professzort a Debreceni Egyetemről?

Dr. Tatár György

Fellelhető levéltári dokumentumok alapján a szerző feldolgozza azt a fegyelmi vizsgálatot, amelyet Mikó Gyula gyógyszerész-orvos professzor ellen lefolytattak, majd ennek eredményeként 1950-ben munkahelyéről eltávolították. Mikó Gyula harminc éven át dolgozott a Debreceni Egyetem Orvos Karán. Ő alapította az Egyetemi Gyógyszertárat, amit 1950-ig vezetett. Tudományos munkáit számos magyar és külföldi szaklap publikálta. Magyar és külföldi szaklapok szerkesztőbizottsági tagja volt. Oktatott a Debreceni Egyetemen és országos továbbképzéseket szervezett gyógyszerészek részére. Összeállította és kidolgozta a IV. Magyar Gyógyszerkönyv kommentárját. Kutatásai eredményeként szabadalmaztatta a Corhormon injekciót, amit a Richter Gedeon Gyógyszergyár harminc éven át gyártott és forgalmazott.

Mikó Gyula gyógyszerész-orvos professzor a Debreceni Orvostudományi Egyetem Gyógyszertárának alapítója és annak vezetője a gyógyszerészet méltatlanul elfelejtett kimagasló egyénisége volt. Szakmai munkája és életútja e lap hasábjain ismertetésre került [1]. Eltávolítása az egyetemről koncepciók elvek alapján történt, amit levéltári kutatások dokumentumai is bizonyítanak.

Mikó Gyula professzor családjával együtt 1945. október 24-én érkezett vissza Németországból, ahová a kitelepített Egyetemet katonai behívóparancs alapján kénytelen volt elkísérni [2]. Hazatérése után jelentkezik munkahelyén, ahol kéri

eredeti munkakörébe való visszahelyezését, amit az egyetem vezetése teljesít, de előtte az V. sz. Egyetemi Igazoló Bizottságnál¹ meg kell jelennie. Ez a testület 1945. november 29-én kelt jegyzőkönyvében: „nem igazolja, hanem kényszer nyugdíjazásra ítéli”.

A jegyzőkönyv indoklása a következő:

„Bár elfogadható az a védekezése, hogy az ország területét kényszer hatása alatt hagyta el, ezzel szemben áll az, hogy Németországban olyan megbízatást fogadott el, amely megbízatást azelőtt nem töltött be, s ezt

1. ábra: Dr. Mikó Gyula
gyógyszerész-orvos egyetemi tanár

a beosztását a teljesen törvénytelen Szálasi kormánytól kapta. Ezzel a magatartásával jobboldali gondolkodásának bizonyítására nyújtott bizonyítékot. Ezért a Bizottság nem tartja alkalmasnak arra, hogy a mai világban állását megtarthassa. – Az ítélet ellen fellebbezésnek van helye” [2].

Mikó professzor él a fellebbezés jogával, közben tájékozódik is, hiszen a II. Világháború végén minden magyarországi egyetemet Németországba telepítettek. A kísérő professzorok, oktatók visszatérésük után nem részesülnek retorzióban, karrierjüket nem sérti a kényszerű távozás ténye, amennyiben az okta-

tói feladatokon kívül nem vállalnak egyéb, jobboldali politikai tevékenységet. Az igazolóbizottság rosszul döntött arra készíti, hogy az ellene felhozott vádak elejtése érdekében fellépjen. Ezért megbízza F. J. és F. E. ügyvédekkel ügyének képviselésére, amely már az időközben megalakult Népbíróság döntési hatáskörébe tartozik. Be kell bizonyítania, hogy a Szálasi kormánytól nem kapott semmiféle új megbízatást, külföldön az oktatói munkán kívül egyéb feladatot nem látott el.

Ezenkívül nem jobboldali² gondolkodású. Az ügyvédek által szerkesztett részletes fellebbezés több mel-

¹ Igazoló Bizottság: A II. Világháború befejezése után munkahelyenként összeállított bizottságok, amelyek megvizsgálták (általában a vezető tisztségviselők) háború alatti tevékenységét, politikai múltját. Ennek alapján döntöttek az érintett személy alkalmazásáról, esetleg bírósági feljelentést is kezdeményeztek.

² A jobboldaliság a II. Világháború utáni években más tartalommal telítődött, mint a jelenlegi demokratikus, többpártrendszer idején. Jobboldaliság = haladáellenes (Magyar Értelmező Kéziszótár. Akadémiai Kiadó Budapest 1992.)

lékületet is tartalmaz. Ezek közül csak néhány idézettel szemléltetem *Mikó Gyula* emberi nagyságát. A háború alatt munkaszolgálatot teljesítő kollégák dolgoztak az egyetemi gyógyszerárban. Megmenekülésük után Sz. M. gyógyszerész a következőképpen nyilatkozik *Mikó Gyula* mellett: „Egész ottlétem (mármint egyetemi gyógyszerári munkaszolgálatom) alatt ugyanabban a bánásmódban volt részem, mint a többi kollégáknak. Hónapokig ugyanazt a fizetést is kaptam, míg a gazdasági hivatal meg nem tagadta...”

Az egyre súlyosbodó helyzetben, sárga csillag elrendelések, kisleány elhurcolások, atyai jóindulattal, vigasztalással állt mellettem és rendelkezéseimre bocsátotta az egyetemi altisztet a gyermek felkutatására.

Gettóba zárásomkor intervenciójára kilépési engedélyt kaptam. Mikor ezt végleg megtagadta a rendőrség és a gettó gyógyszerárban dolgoztam, telefonon kértem, hogy a csecsemők részére juttasson tápszereket, erre ő nagyobb mennyiségű tápszert csempésztett be, közte részemre is ennivalókat és cigarettát. Velem volt munkaszolgálatos társam részére, aki ungvári volt, többször engedélyezett hosszabb eltávozást, hogy nehéz helyzetben lévő családján segítsen. Aláírás Sz. M. Tanúk: V. L. és T. L.”

Hasonló nyilatkozatot tett H. A. gyógynövény kereskedő: „Nevezett tanár úr (*Mikó Gyula*) elősegítette működésemet hasznos tanácsadásával. Az ópium termeltetést 1941-ben rajtam keresztül akarta az országban megszervezni, ebben az ügyben Budapestre az illetékes hatóságokhoz küldött, ahol származásomnál fogva, már a szervezkedés elé akadályokat gördítettek”.

Írásbeli nyilatkozatukkal mellé állnak munkatársai, a Tiszántúli Gyógyszerész Egyesület, *Jeney Endre* és a

Debreceni Egyetem Közegészségtani Intézetének professzora, továbbá a Debreceni Unitárius Szórványegyházközség vezető lelkésze is.

A debreceni népbíróság II. sz. tanácsa nyilvános tárgyaláson 1946. január 29-én felmentő ítéletet hoz. A bírósági ítélet indoklása kimondja „az igazoló bizottság tévedett, s helytelen következtetést vont le ... egész magatartásának – (mármint *Mikó Gyula*) – gondos megvizsgálása után az volt megállapítandó, hogy a demokratikus népi Magyarországon igazolás alá vont egyetemi tanári állás betöltésére alkalmas, ezért az első fokú határozat megváltoztatásával igazoltnak kellett kimondani” [2].

Úgy tűnik, visszatérnek a békés alkotó munka felteletéi. *Mikó* professzor heti öt órában tovább oktatja az orvostanhallgatókat. A „Gyógyszerrendelés” heti 2, míg a „Gyógyszerek hatásértékének meghatározása” heti 3 órában kerül leadásra. Ez utóbbi kedvező kutatási területe, ugyanis az általa vezetett gyógyszerárban jól felszerelt, biológiai értékmérésre alkalmas laboratórium működik. A háború előtt folytatott kutatások eredményei is kezdenek beérni. A több mint tíz éve megkezdett Corhormon kutatások befejeződnek és lehetőség van a gyógyszer szabadalmaztatására. A Debrecenben megjelenő „Szabad Szó” nem kis büszkeséggel tudósít „Debreceni gyógyszerlálalmány nagy sikere” címmel (2. ábra).

A Debreceni Szabad Szó-ban 1946. február 11-én megjelent tudósítás a Corhormon inj. szabadalmaztatásáról és gyártásáról.

A cikkben a következőket olvashatjuk: „*Dr. Mikó Gyula* és *Dr. Törő Imre* egyetemi tanárok egy közösen készített corhormon gyógyszert szabadalmaztattak. Ez

a gyógyszer szívbetegségeknel olyan hatásosnak bizonyult, hogy Budapestről jött értesülésünk szerint nagy mennyiségű rendelés mellett felvették a jóvátételi gyógyszer szállítmányok jegyzékébe is... *Dr. Mikó Gyulának*, aki a debreceni egyetemi gyógyszerár vezetője, magának több gyógyszerlálalmánya van kikísérletezés alatt. Megemlítjük még, hogy ugyanő állított össze már régebben egy, a világ orvos irodalmában is egyedülálló gyógyszerrendelési könyvet” [3]. A laikus félreértéseiből adódó elírás ellenére ténynek tekinthető, hogy a Corhormon inj. gyártása elkezdődött, s nagy reményeket fűztek a feltalálók a használhatóságával kapcsolatosan, ami végül is beiga-

Debreceni gyógyszerlálalmány nagy sikere

Debreceni feltalálók munkájáról adunk hírt a múlt héten. Néhány szabadalmazás alatt lévő, vagy már szabadalmazott igen érdekes találmányról számoltunk be, melyek — meggyőződésünk szerint — hamarosan nemcsak városunkban, hanem országunkban is nevet szereznek feltalálójuknak. Most pedig arról számoltunk be, hogy egy debreceni találmány már nemcsak országos elismeréshez jutott, hanem világvilágnyomatban is érdeklődést keltett. Ez a találmány két debreceni egyetemi orvos-tanár műve és annál értéke- sebb, mert a fasiszta rombolás, pusztítás következtében óriási a hiány gyógyszerekben is Magyarországon. *Dr. Mikó Gyula* és *Dr. Törő Imre* egyetemi tanárok egy közösen készített corhormon gyógyszert szabadalmaztattak. Ez

a gyógyszer szívbetegségeknel olyan hatásosnak bizonyult, hogy Budapestről jött értesülésünk szerint nagy mennyiségű rendelés mellett felvették a jóvátételi gyógyszer szállítmányok jegyzéké- be is. A budapesti Magyar Gyógy- szer Rt. gyártja és hozza rövid- sen forgalomba.

A két kiváló tudós egyébként rövidesen niább, különösen a szív- bántalmakat rendkívül hatásosan enyhítő, vagy teljesen megszü- ntelő gyógyszerre kér szabadalma- zási engedélyt. *Dr. Mikó Gyula- nak*, aki a debreceni egyetemi gyógyszerár vezetője, magának több gyógyszerlálalmánya van ki- kísérletezés alatt. Megemlítjük még, hogy ugyanő állított össze már régebben egy, a világ orvos- irodalmában is egyedülálló gyógy- szerrendelési könyvet.

2. ábra: Részlet a Debreceni Szabad Szó korabeli tudósításából

zolódott. Sajnálatosan az említett további gyógyszer-tálmányok kísérleteinek befejezésére már biztosan nem volt elegendő idő, vagy a körülmények nem tették lehetővé azok folytatását, mert újabb készítmények szabadalmaztatásáról nincs ismeretünk.

Feltehetően a Debreceni Egyetemen sem az V. sz. Igazoló Bizottság tagjai, sem az azokkal egy politikai irányzatot képviselők nem örültek a *Mikó* professzor felmentését kimondó népbírósági döntésnek. Belátták, hogy sem szakmai, sem politikai okokra való hivatkozással nem tudják eltávolítani, ezért más módszerekhez folyamodtak. Az is nyilvánvalóvá vált, hogy az Egyetem vezetése és az intézetek igazgatói elégedettek *Mikó* professzor oktatói munkájával. Kutatási eredményeit pedig a közelmúltban szabadalmaztatott Corhoron igazolta.

A gyógyszer-tár – amelyet vezetett – a háború utáni szűkös körülményekhez képest megfelelően kielégítette az intézetek gyógyszer, kötszer stb. igényeit. Talán ez látszott mégis a legkönnyebben támadható felületnek. A gazdasági élet, elsősorban az ipar és a kereskedelem újra indítása számtalan hiányt produkált, amelyek igen sokszor a gyógyszerellátás területén voltak tapasztalhatók. A gyógyszerellátásban – még jól működő gazdasági, pénzügyi feltételek mellett is – lehet hibákat keresni. A *Mikó Gyula*t elmozdítani kívánók jól tudták, hogy beadványaikkal nem az Egyetem vezetéséhez kell fordulniuk, hanem a Vallás és Közoktatásügyi Minisztériumhoz.

Az első feljelentés VKM 209714/1948. szám alatt került regisztrálásra, ez azonban a Magyar Országos Levéltárban nem volt fellelhető. Ennek tárgya a második, ugyancsak a Vallás és Közoktatásügyi Minisztériumba küldött feljelentésből megismerhető. Ebben azért támadták *Mikó* professzort, mert Németországból történő hazatérése után lakásába nem tudott beköltözni, mivel azt elfoglalták, amit nem is kapott vissza, így az egyetem vezetésének engedélyével az egyetemi területen kap elhelyezést.

A második feljelentés 1948. november 30. előtt érkezik a minisztériumba. Azonnal elrendelik a fegyelmi vizsgálatot, ezzel egyidejűleg *Mikó Gyula* professzort és egyik munkatársát felfüggesztik: „.... állásuktól és fizetésüktől felfüggesztettem. Felfüggesztésük tartamára élelmezési illetményül illetményeik 50%-át állapítottam meg részükre.”

Ezt tartalmazza többek között az 1948. november 30-án kelt minisztériumi leirat, ami a miniszter sk. aláírásával érkezett az Egyetemi Tanácshoz. A feljelentő személyek: K. E. az Egyetem gazdasági igazgató helyettese és egyben a Magyar Dolgozók Pártja egyetemi szervezetének titkára és P. M. tanársegéd. A „*Bizalmas*” jelzéssel ellátott miniszteri leirat az egyik feljelentőt K. E.-t bizza meg a fegyelmi eljárás lefolytatásával. Leírja a miniszteri levél, hogy nevezett személyek gyanúsíthatóak azzal, hogy hivatalukat nagy mérték-

ben elhanyagolták, sőt súlyosabbnak tekinthető szolgálati vétséget is elkövethettek. A továbbiakban arra utasít a levél, hogy az okozott kár összegét is meg kell állapítani, majd a vizsgálat befejeztével a vizsgálóbiztos hozzon I. fokú fegyelmi ítéletet, de ezt mielőtt az Egyetemi Tanács elé terjeszti, küldje meg a minisztérium illetékesének. Továbbiakban megbízza a leirat a vizsgálóbiztos azzal is, hogy szükség esetén más személyekre terjessze ki a vizsgálatot, s belátása szerint – amennyiben bűncselekmény elkövetésére gyanú merül fel – tegyen bűnvádi feljelentést [4].

Egyébként a bűnvádi feljelentést meg is teszik ellenük. A minisztériumba küldött feljelentő levél rosszindulatú, igaztalan vádjait – amit még az is bonyolít, hogy hozzá nem értő laikus fogalmazta meg – K. E. nem tudja bizonyítani, ugyanakkor sokkal veszélyesebb, mintha szakemberre bízták volna annak kiderítését. Az idő telik, de a fegyelmi vizsgálat nem halad előre. A minisztérium megbízottja révén személyesen és levélben is érdeklődik és sürgeti a vizsgálat befejezését. P. B. E. i. Rector aláírásával a következő levelet küldi közvetlenül a miniszternek 1949. február 26-án: „Miniszter Úr! Hivatkozással folyó hó 12-én kelt fent hivatkozott számú rendeletre tisztelettel jelentem, hogy a dr. *Mikó Gyula* egyetemi ny. r. tanár és *Véress Lajos* ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben a rendelet kézhezvétele után haladéktalanul jelentéstételre hívtam fel K. E. egyetemi gazdasági igazgató helyettesét, akit Miniszter Úr az 1948. december hó 1-jén kelt 209. 715-1948. VI. 1. sz. rendelettel a vizsgálóbiztosi teendőkkel megbízni szíveskedett és nevezettől írásban a mai napon úgy értesültem, hogy a vizsgálat annyira előrehaladt stádiumban van, hogy annak befejezése legrövidebb időn belül várható. A K. E. fegyelmi vizsgáló biztostól beérkező irat-anyag vétele után Tanácsunk a lehető legrövidebb időn belül kíván döntenet az elrendelt fegyelmi ügyben” [5].

A levélben jelzettektől eltérően a vizsgálat nincs annyira előrehaladt stádiumban, mert 1949. április 29-én K. E. vizsgálóbiztos a következő levelet intézi H. elvtársához, aki a minisztérium tisztségviselője: „Kedves H. Elvtárs! A dr. *Mikó Gyula* és *Véress Lajos* ellen elrendelt fegyelmi vizsgálatot a Tanács útján másodjára sürgeted. Ennek az ügynek, sajnos én vagyok a fegyelmi vizsgáló biztosa és ezért külön is tudomásodra hozom, hogy a vizsgálat befejezésének nem sok híja van ugyan, azonban nekem annyi különböző beosztásom, különösen pedig annyi pártfunkcióm van, hogy nem bírom mindezt olyan ütemben csinálni, mint magam is szeretném. Amikor Sz. elvtárs most itt járt én szóbahoztam akadályoztatásom és elsoroltam neki funkcióim, jelezve, hogy a választásokig megint hozzá sem tudok nyúlni a vizsgálatához, amit ő tudomásul vett.

Amennyiben mégis ezt halaszthatatlannak tartod, azt tudom javasolni, hogy engem akadályoztatásom miatt ments fel és bízz meg olyan vizsgálóbiztos, akit

mint párttitkár irányíthatok, instrukcióim szerint végig csinálja az egészet, s amellet jobban ráér mint én. Pl. Dr. D. Gy. prof.-t megfelelőnek tartom” [6].

D. Gy. professzor hivatalosan is megbízást kap az ügy kivizsgálására. Részlet a Tudományegyetem Tanácsához küldött 1949. május 23-án kelt miniszteri levélből:

„...a fegyelmi vizsgálat lefolytatásával fegyelmi vizsgáló biztosi minőségben kijelölt K. E. helyett – nevezett másirányú elfoglaltságára tekintettel – D. Gy. egyetemi ny. r. tanárt bízom meg.

Kérem a Tanácsot, hogy jelen rendeletemről az érdekelteket haladéktalanul értesíteni sziveskedjék. Fegyelmi vizsgálat eredményéről, annak lefolytatása után, most már sürgős jelentést kérek” [6].

D. Gy. professzor elkészíti a vád szakszerű megfogalmazását, s húsz vádpontot állít össze, melynek alapja a Vallás és Közoktatásügyi Minisztériumba beküldött feljelentés. Sajnos az eredetileg megfogalmazott húsz vádpont már nem volt fellelhető, de a tanúk és a gyanúsítottak meghallgatása után az összegzés rendelkezésre állt, így a vádpontok nagy része ismert [7].

Már több mint fél éve folyik a minisztérium által elrendelt fegyelmi vizsgálat *Mikó* professzor ellen. Azt gondolhatnánk, hogy most már rövidesen befejeződik, hiszen egy jogi ügyekben járatos személy, egy jogász professzor vette kezébe az ügyet. De nem így történnek a dolgok! D. Gy. professzort váratlanul elhelyezik, s az ügy tovább húzódik. Még egy újabb félévnek kell eltelnie, hogy a fegyelmi vizsgálat lezáródjon.

Nézzük azonban először, hogy milyen vádakat sikerült nagy nehezen húsz pontban összefoglalni. Az egyik vádpont szerint – s ebből még több vádpontot is kreáltak – az Egyetemi Gyógyszertár úgynevezett égvényes raktárában az ott tárolt benzínből, acetonból és szeszből nagyobb mennyiség volt található, mint a könyv szerinti érték. Arra azonban nem találunk utalást, hogy ezt hogyan állapították meg. Elrendeltek egy soron kívüli leltárt, vagy más ellenőrzés alkalmával derült ez ki. Ezért is az először megállapított 18.000 Ft-os többlet lecsökken 9000 Ft-ra. Még további két vádpont született a szeszrel kapcsolatosan, egyrészt az egyes intézeteknek kölcsönöztek megfelelő nyilvántartás nélkül, másrészt a Rex Gyógyszergyárral szesz „ügyletet” bonyolítottak le. Később kiderül, hogy a szesz kölcsönzésekről nyilvántartást vezettek, szesz ügyletek pedig a Rex gyárral nem folytak. Egy következő vádpontban *Mikó* professzornak azt róják fel bűnéül, ami egy tudományos kutatónak legékesebb erénye, ugyanis „magántudományos” kísérleteket végzett munkaidőben az intézet anyagával. A feljelentők szemében bűnnek tekintendő, ha egy egyetemi oktató tudományos kutató munkát végez. A „magántudomány” a publikációk révén az egyetemes tudomány része lesz, mindenki számára hozzáférhető. *Mikó Gyula* egyébként is sokat publikált, nemcsak kutatási eredményeit

közölte szaklapokban, hanem jelentős számban írt továbbképző jellegű előadásokat, külföldi szaklapokból referált [1].

Bűnnek tekintették, hogy a Rex Gyógyszergyárban tanácsadóként dolgozott, s ezért honoráriumot vett fel. Szoros kapcsolatban állt a Rex gyárral Debrecenben történő elhelyezkedése óta. Az Egyetemi Gyógyszertár megnyitása előtt a Klinikákat a Rex gyár látta el gyógyszerrel, később az „Orvosok és Gyógyszerészek Lapja” szerkesztője, majd főszerkesztője lett, amit szintén a Rex gyár támogatásával adták ki, a gyárban készített injekciók kvantitatív ellenőrzését *Mikó* professzor végezte már 1934-ben [8, 9, 10].

Külön vádpontként szerepelt a Corhormon gyógyszer kísérleteihez történt vágóhídi vásárlások szabálytalansága. Ugyanis a kísérleti anyag beszerzéséhez *Mikó* professzor állítólag egyik műszaki segédtszjtje, nevezetesen *Veress Lajos* részére szabálytalanul biztosított betegszabadságot a megindított fegyelmi eljárás előtt tizenöt évvel. Mellesleg ez a vádpont is valótlannak bizonyult [7].

További vádpontokban azt próbálták bizonyítani, hogy a gyógyszer-tár vezetője hivatalát elhanyagolta, szabálytalanul jutott hozzá a Klinikatelepen lévő lakáshoz és szabálytalanul használta azt, munkatársaitól nem követelt kellő fegyelmet [7]. A vádpontok tanulmányozásából azonban az tűnik ki, hogy *Mikó* professzor egy koncepció áldozata, sorsát már előre eldöntötték, s eltávolításának csupán a módját kellett kitalálni, hozzárendelve a kulcsfigurákat, a végrehajtókat. Ez derül ki a fegyelmi vizsgálat további mozzanatai során.

D. Gy. jogász professzor miután a már említett vádpontokat megfogalmazta s az ítélettervezetet is elkészítette – a Minisztérium leiratának megfelelően – a Minisztériumnak mindezt elküldte az Egyetemi Tanács 1949. augusztus 25-én tartott ülésén hozott határozatával együtt, miszerint szükségesnek látják a gyógyszer-tárat felügyelő professzor meghallgatását, továbbá gyógyszerész szakértő kirendelését [7].

Ez is mutatja, hogy az Egyetemi Tanács tagjai képtelenek, megalapozatlannak tartják a vádpontokat, s nem akarják *Mikó* professzor eltávolítását. A Minisztérium azonban nem engedélyezi a javasolt szakemberek meghallgatását. D. Gy. professzor vizsgálóbiztos távoztása után a fegyelmi ügy befejezésére T. E. hittudománykari e.i. prodékánt kéri fel a rektor, aki az 1949. november 29-én tartott Egyetemi Tanácsülésen a D. Gy. professzor által elkészített és a Minisztérium által elfogadott fegyelmi vizsgálat befejezéséül szolgáló ítélettervezetet ismerteti a vádpontokkal együtt. Bár elismeri, hogy szabálytalanul járt el D. Gy. professzor, mert „a fegyelmi szabályzat határozott rendelkezése ellenére, ítélettervezetet is terjesztett a Tanács elé”, T. E. vizsgálóbiztos kiemeli, hogy az ő tiszte meghaladott dolognak látszik, mert az előző vizsgálóbiztos már – szabálytalanul ugyan – ítélettervezetet is készített, amit

a Minisztérium elfogadott. Majd T. E. professzor ismerteti D. Gy. professzor vádpontjait és ezeknek a vádpontoknak az összegzését.

Az ítélettervezet *Mikó Gyula* professzort bűnösnek mondja ki, hivatalának nagymérvű elhanyagolásában, valamint tiltott mellékfoglalkozás vállalásában. Ezért nyugdíjigényének érintetlenül hagyásával – végelbánás alá vonásra³ ítéli, ezen felül eljárási költség megfizetésére is kötelezi.

A fegyelmi eljárás alá vont *Veress Lajos* egyetemi műszaki segédtsízt is ugyanebben a büntetésben részesül. Az Egyetemi Tanács az ítélettervezetet egyhangúlag elfogadja.

Sajnos számos kérdés megválaszolatlan maradt a fegyelmi ügy irattári anyagának vizsgálata során. Nem készült feljegyzés a tanúvallomásokról és a gyanúsítottak meghallgatása során tett nyilatkozatokról. Így nem tudjuk a vádpontok összegzését a vallomásokkal összehasonlítani. Az sem világos, hogy az Egyetemi Tanács még 1949. augusztus 25-én tartott ülésén szakemberek meghallgatását teszi szükségessé az ítélethozatal előtt, azonban ugyanez az Egyetemi Tanács 1949. november 29-én már elfogadja, hogy javaslatát visszatartották, s az említett ítélettervezetet egyhangúlag támogatják.

Milyen háttérbeszélgetések és meggyőzések folytak az elmúlt három hónapban az Egyetemi Tanács tagjaival, arról természetesen nem készült feljegyzés. Az sem derül ki, hogy az ítélethozatal alkalmával miért pont az orvostudományi kar dékánja és prodékánja nem jelent meg az Egyetemi Tanácsülésen. A prodékáni tisztelet az a *Törő Imre* professzor tölti be, akivel a Corhormon gyógyszert szabadalmaztatják, s a gyógyszer várható sikeréről már 1935-ben tudományos folyóirat hasábjain számolnak be [11].

Esetleg a szakmai féltékenység is szerepet játszott *Mikó* professzor eltávolításában? Nem tudjuk, s már nem is fogjuk megtudni.

³ Idő előtt nyugdíjaz vagy végkielégítéssel elbocsát. Magyar Értelmező Kéziszótár Akadémiai Kiadó Budapest 1992.

Mikó professzor sorsa ezzel megpecsételődött, szakmai pályája méltatlanul véget ért. A gyógyítás és a társadalom is szegényebb lett azokkal a készülő gyógyszerekkel, amelyekre több helyen utalást találunk a vádpontok között és a Szabad Szó újságnak adott nyilatkozatában is. Nyilvánvaló ezek megvalósítására sem a munkából történő felfüggesztése, sem a nyugdíjazása utáni időszak nem adott lehetőséget.

Utolsó kapcsolata a Debreceni Egyetemmel az a rektor által aláírt levél, amelyben a Vallás és Közoktatásügyi Miniszter 1949. december 24-én kelt leiratában közli – feltehetően a megírt fellebbezésre válaszolva – hogy „a végelbánás alá vonást” elrendeli. A levél dátuma 1950. január 2. Alig egy év telik el 1951. február 26-án bekövetkező haláláig [7].

Leányának elmondása szerint azalatt az egy év alatt az idős kor minden betegsége lejátszódik *Mikó* professzornál. Biztosan állíthatjuk, hogy korai halálához nagymértékben hozzájárult igazságtalan eltávolítása, hiszen szabálytalan eljárás során, a védekezés lehetőségének megtagadásával, nem szakemberek ítélték felette. Ezért is *javaslom a Debreceni Egyetem Tanácsának, hogy vizsgálja felül az annak idején hozott ítéletet.*

Továbbá *javaslom a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Hajdú-Bihar Megyei Szervezetének, hogy Mikó professzor gazdag szakmai munkájának emléket állítva kezdeményezze Mikó emlékérem alapítását, amelyet szakmai és tudományos munka elismeréseként adományozna arra érdemes kollégáknak.*

Tegye lehetővé a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság és a Magyar Gyógyszerész Kamara Mikó Gyula nevének gyógyszerértár elnevezésként történő használatát.

IRODALOM

A 1–12. sz. irodalmat kérésre a szerkesztőség az érdeklődőknek megküldi.

Gy. Tatár: *What conception was used to remove prof. Gyula Mikó pharmacist-medical doctor professor from the University of Debrecen in 1950?*